

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра політичних теорій

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для підготовки здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальності 052 «Політологія»

Одеса
Фенікс
2024

Рекомендовано до видання рішенням навчально-методичної ради
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 17 січня 2024 року)

Укладач:

Краснопольська Т. М. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія» (ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5936-588>)

Рецензенти:

Сіленко А. О. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету;

Шмаленко Ю. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія».

Публічна дипломатія : навч.-метод. посіб. для здобувачів
П88 першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки», спец. 052 «Політологія»
[Електронне видання] / уклад. Т. М. Краснопольська ; Нац.
ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 62 с. –
Режим доступу: <https://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/27381>

ISBN 978–617–8395–44–5

Навчально-методичний посібник призначений для здобувачів вищої освіти, які вивчають дисципліну «Публічна дипломатія».

У навчально-методичному посібнику викладено зміст навчальної дисципліни за темами лекцій і практичних занять, перелік тем для самостійної роботи, індивідуальні завдання, питання для перевірки знань з навчальної дисципліни, а також список рекомендованих джерел.

Навчально-методичний посібник підготовлено відповідно до освітньої програми вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» і рекомендовано використовувати у навчальній роботі при підготовці фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

УДК 327.8

Зміст

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ	7
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	9
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	10
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	35
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	38
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	43
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ	46
ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	50
РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ	54

ВСТУП

Дисципліна «Публічна дипломатія» вивчається здобувачами вищої освіти, що навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія».

Метою викладання навчальної дисципліни «Публічна дипломатія» є ознайомлення здобувачів з теоретичними аспектами публічної дипломатії та світовими практиками використання її інструментарію.

Курс надає уявлення про сутність, інструменти, канали та типи публічної дипломатії, а також можливості її використання як окремими країнами, так і міжнародними організаціями. В рамках курсу передбачено розгляд особливостей інструментів публічної дипломатії, що їх використовують ЄС, США, Китай, Ватикан міжнародні організації, визначення детермінант та перспектив широкого використання Україною публічної дипломатії як інструменту зовнішньої політики нашої держави.

Опанування курсом «Публічна дипломатія» передбачає читання лекцій, проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання та складання заліку.

Завданнями курсу є: ознайомлення здобувачів з сутністю та основними підходами до визначення поняття «публічна дипломатія»; аналіз історії розвитку публічної дипломатії; з'ясування її різновидів; дослідження цільової аудиторії, а також інструментів та каналів публічної дипломатії; розгляд особливостей застосування публічної дипломатії США, інструментів публічної дипломатії ЄС та держав-учасниць, особливостей публічної дипломатії КНР на сучасному етапі суспільного розвитку; визначення основ нової публічної дипломатії Ватикану, а також міжнародних організацій; аналіз стратегічних цілей, інструментів, каналів та перспектив публічної дипломатії України.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після вивчення дисципліни «Публічна дипломатія» здобувачі повинні:

- вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища, пов'язані з впровадженням публічної дипломатії;

- застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії для аналізу сутності, типів та інструментарію публічної дипломатії;

- вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, влади та урядування в сфері реалізації публічної дипломатії;

- вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні, а саме визначати особливості інструментів публічної дипломатії окремих країн та регіонів;

- аналізувати основні закономірності і тенденції світового і українського політичного процесу, процесу глобалізації та їх вплив на становлення публічної дипломатії як інструменту зовнішньої політики України;

- визначати перспективи розвитку публічної дипломатії в Україні та світі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4,0 кредити ECTS.

Підсумковою формою контролю є екзамен.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти щодо опанування навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Критерії оцінювання знань здобувачів:

Оцінка виставляється за національною чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

1. Оцінка «5» (відмінно) ставиться в тому разі, коли відповідь здобувача правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань.

2. Оцінка «4» (добре) ставиться в тому разі, коли відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань.

3. Оцінка «3» (задовільно) ставиться у тому разі, коли здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відпо-

віді, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

4. Оцінка «2» (незадовільно) ставиться в тому разі, коли здобувач виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу або здобувач відмовляється відповідати на поставлені питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	залік
90–100	A	Відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
1–59	Fx	Незадовільно	не зараховано
1–34	F		

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Публічна дипломатія» є однією зі складових програми підготовки бакалавра за спеціальністю 052 «Політологія».

Успішне вивчення курсу «Публічна дипломатія» передбачає освоєння здобувачами вищої освіти лекційного матеріалу, його закріплення та поглиблення на практичних заняттях, самостійне вивчення нормативної, навчальної та наукової літератури.

Основним видом навчальних занять є лекції, призначені для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекція є теоретичною основою практичних занять, подальшого самостійного вивчення курсу здобувачами вищої освіти.

Лекції спрямовані на формування сучасного рівня професійних знань, професійної культури здобувачів, здатності творчого осмислення навчального матеріалу.

Практичні заняття, які проводять з академічною групою, є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізуються знання, отримані під час лекції та в результаті самостійної роботи.

Метою практичних занять є: навчання застосуванню теоретичних положень у практичній діяльності; вироблення навичок самостійної роботи здобувача; розвиток професійної свідомості та мислення.

Під час проведення практичних занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним здобувачем; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, презентацій і їх подальше колективне обговорення в групі тощо.

Практичні заняття є також одним із видів поточного контролю за успішністю освоєння здобувачами навчального матеріалу. На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки здобувача з теми. Підсумкові оцінки вносять до журналу обліку успішності.

Самостійна робота здобувача є однією з основних форм організації навчання, основним засобом опановування навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових аудиторних занять час.

У процесі самостійної роботи у здобувачів формуються індивідуальні вміння та навички самостійного засвоєння навчальної та наукової літератури, нормативних джерел, використання сучасних інформаційних засобів і технологій.

Важливою формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань.

Результати, отримані здобувачами вищої освіти на практичних заняттях, враховують під час проведення підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Формою такого контролю з навчальної дисципліни «Публічна дипломатія» є екзамен.

Результати екзамену оцінюють за національною чотирибальною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно», вказуючи відповідність ECTS.

Результати екзамену вносять до екзаменаційної відомості та залікової книжки здобувача.

Здобувача вважають допущеним до екзамену лише за умови виконання всіх видів робіт, передбачених планом навчальної дисципліни.

Екзамен проводять за білетами, які затверджує кафедра. Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни містить, як правило, три питання (або завдання) з різних тем навчальної програми.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Назва теми	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостій- на робота (год.)
1.	Публічна дипломатія: основні підходи та поняття	2	2	5
2.	Історія публічної дипломатії	2	2	5
3.	Різновиди публічної дипло- матії	2	4	5
4.	Цільова аудиторія, інстру- менти та канали публічної дипломатії	2	2	5
5.	Публічна дипломатія США	4	4	5
6.	Інструменти публічної дипло- матії ЄС та держав-учасниць	4	4	5
7.	Публічна дипломатія КНР	2	2	5
8.	Нова публічна дипломатія Ватикану	2	2	5
9.	Публічна дипломатія міжна- родних організацій	2	2	5
10.	Публічна дипломатія України: стратегічні цілі, інструменти, канали та перспективи	2	2	5
Індивідуальне завдання		-	-	20
Всього 120 годин:		24	26	70

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА ПОНЯТТЯ

1. *Поняття публічної дипломатії.*
2. *Публічна дипломатія та «м'яка сила».*
3. *Моделі публічної дипломатії.*

Дипломатія, за своєю суттю, пов'язана з управлінням відносинами між міжнародними акторами і підтриманням міжнародного порядку.

Г. Нікольсон дає таке трактування дипломатії: це «ведення міжнародних відносин за допомогою переговорів; метод, за допомогою якого ці відносини регулюються і ведуться послами і посланцями; робота або мистецтво дипломата»¹.

Розгорнуте визначення дає Дж. Беррідж: «дипломатія являє собою ведення міжнародних справ скоріше за допомогою переговорів, а також за допомогою інших мирних засобів (таких, як збір інформації, прояв доброї волі), прямо або побічно передбачають проведення переговорів, ніж шляхом застосування сили, використання пропаганди або звернення до законодавства»².

Іншою складовою поняття «публічна дипломатія» («public diplomacy») є поняття публічності. Слово public перекладається як громадський, публічний, відкритий, загальнодоступний, народний.

Вперше термін «публічна дипломатія» був введений в 1965 році Е. Галліоном. Автор надає таке визначення: «програма, яка фінансується урядом, і яка спрямована на вплив на громадську думку в інших країнах та на їх подальше інформування»³.

¹ Nicolson H. The Evolution of the Diplomatic Method. New York: Macmillan, 1953.

² Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. Fourth Edition. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave, 2010. 299 p.

³ Cull N. J. 'Public Diplomacy' before Gullion: The Evolution of a Phrase. N. J. Cull. USC Center on Public Diplomacy. University of Southern California. 2006. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>

Автор концепції «м'якої сили», Дж. Най, розглядає публічну дипломатію як найбільш ефективний метод нарощування потенціалу «м'якої сили»⁴.

Дж. Най виділив три основні виміри публічної дипломатії: регулярне спілкування для розв'язання питань у внутрішній та зовнішній політиці задля уникнення та боротьби з кризами; стратегічна комунікація, яка стосується найважливіших політичних тем країни, схожа на рекламну кампанію; створення взаємин із провідними та ключовими особистостями на довгостроковій основі за допомогою стипендій, навчання, а також програм обміну.

Акторами публічної дипломатії є не тільки держави і дипломати, а й окремі особи, групи, інститути, що беруть участь в міжкультурному, міжкомунікаційному обміні, який впливає на міжнародні відносини в рамках відносин двох або більше держав.

Публічну дипломатію поділяють на два типи: традиційну та цифрову. Традиційна публічна дипломатія включає інформаційну пропаганду, яка здійснювалася через радіо та телебачення; просвітництво окремих соціально-професійних груп населення з метою створення лояльної еліти; просування політичної культури такими засобами як виставкова діяльність, музика, кіно тощо.

Цифрова публічна дипломатія реалізується за допомогою таких методів: розміщення радіо- та телепередач у мережі Інтернет; поширення літератури у цифровому форматі; моніторинг дискусій у блог-просторі зарубіжних країн; створення персоніфікованих сторінок членів уряду у соціальних мережах.

Публічна дипломатія дозволяє забезпечити лояльність зарубіжної аудиторії у довгостроковій перспективі та сформувати стійкий імідж окремої країни. Застосування методів публічної дипломатії можливе навіть у разі ускладнення офіційних відносин між державами.

Е. Гілбоа сформулював чотири основні моделі публічної дипломатії: модель холодної війни; транснаціональна модель; внутрішньодержавна PR-модель; колоніальна модель.

⁴ Nye J. S. Bound to lead: the changing nature of American power. N.Y.: Basic Books, 1990. 336 p. URL: <https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/1990-06-01/bound-lead-changing-nature-american-power>

⁵ .Gilboa E. Searching for a theory of public diplomacy. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616, No. 55. P. 55–77

В умовах конфлікту реалізуються модель холодної війни та «колоніальна модель», за відсутності конфлікту – транснаціональна модель та внутрішньодержавна PR-модель. Транснаціональна модель може реалізовуватися суб'єктом, який перебуває в недружньому для себе оточенні, наприклад, серед протестних груп під час «арабської весни».

Особливу модель публічної дипломатії являє собою «нова публічна дипломатія». Її характерними рисами є: орієнтація на концепцію «м'якої сили», відмова від монологу та формування діалогу з суспільствами інших країн, широке використання лобістських бізнес-структур для формування позитивного образу держави.

Провідною технологією нової публічної дипломатії, що об'єднує решту інструментів стає так звана «цифрова дипломатія», яку також називають «публічна дипломатія 2.0».

Тема 2. ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1. *Зародження публічної дипломатії.*
2. *Етапи формування теорії публічної дипломатії.*
3. *Розквіт публічної дипломатії у постбіполярний період.*

Сучасна дипломатія розглядається як «засіб» та як «інструмент» зовнішньої політики та бере свій початок від доби розквіту італійських міст-держав (XV сторіччя). В цю добу було закладено основи інституту дипломатії, дипломатичного протоколу та представницьких функцій.

Термін «публічна дипломатія» вперше було згадано в англomовному джерелі в грудні 1856 р. Лондонське видання «Тайм» в статті, присвяченій політиці президента США Ф. Пірса: «Американські державні діячі повинні пам'ятати, що якщо їм потрібно справити, як вони задумали, певне враження на нас, то вони повинні стати прикладом для власного народу, і така публічна дипломатія стане найдієвішим для цього способом»⁶. Таким чином, були визначені два головні аспекти публічної дипломатії, які є актуальними донині: її метою є «справити певне враження» на зарубіжну аудиторію, а та-

⁶ Цит. по: Cull N. J. Public Diplomacy' Before Gullion: The Evolution of a Phrase. URL: <https://universityofleeds.github.io/philtaylorpapers/pmt/exhibits/2652/gullion.pdf>

кож використання такого враження, в разі, якщо державна політика є моральною і відповідає очікуванням власного народу.

Публічна дипломатія сформувалася завдяки таким факторам: глобалізація; прогрес в сфері комунікаційних технологій; посилення впливу і залучення громад в міжнародних справах держав.

На думку директора Британського Центру зовнішньої політики Марка Леонарда, «публічна дипломатія – це вибудовування взаємин, розуміння потреб інших країн, культур і людей, обмін точками зору, пошуки місць, в яких перетинаються інтереси»⁷.

До основних етапів формування теорії публічної дипломатії в політичній науці відносять:

- «зародження» теорії публічної дипломатії (з кінця XIX ст. до закінчення Другої світової війни) – термін «публічна дипломатія» трактувався головним чином в значенні «гласність» та «громадська співпраця». Вивчення проблеми мало безсистемний характер, і отримані знання не були оформлені у вигляді наукових концепцій;

- «публічна дипломатія під час «Холодної війни» – термін «публічна дипломатія» став використовуватися в ЗМІ як синонім слова «пропаганда», в 1965 р. Е. Галліон та А. Хоффман запропонували перше наукове трактування поняття. Основними політичними завданнями даного періоду були донесення необхідної інформації до зарубіжної аудиторії і формування в її середовищі позитивного образу зацікавленої держави;

- «публічна дипломатія після «Холодної війни» в 1990-ті рр. (в контексті геополітичних змін, викликаних в т.ч. розпадом СРСР). У 1990 р. Дж. Най запропонував нове розуміння ролі публічної дипломатії та ввів у науковий обіг термін «м'яка сила». У цей період активно розвивається сфера PR (зв'язки з громадськістю), інструменти якої включаються в механізм публічної дипломатії;

- «публічна дипломатія після 11 вересня 2001 р.» – передбачала формування двосторонніх каналів комунікації (як пріоритет в публічній дипломатії) і ефективної системи зворотного зв'язку. С. Анхольт розробив в 2006 р. концепцію «брендингу держав» і стверджував, що оцінка дій розглянутої держави населенням зарубіжних країн безпосередньо залежить від іміджу (бренду) держави.

⁷ Leonard M., Stead C., Smewing C. Public diplomacy. London: The Foreign Policy Centre, 2002. P. 10.

М. Леонард виділив в публічній дипломатії три виміри: реактивне (години і дні), проактивне (тижні і місяці) і вибудовування відносин (роки)⁸. В 2007 р. Дж. Най представив оновлену концепцію публічної дипломатії, ввівши в науковий обіг термін «розумна сила» і доповнивши програми «м'якої сили» економічними і військовими інструментами;

– сучасні теорії публічної дипломатії – з 2006 року по теперішній час – засновані на використанні інноваційних технологій і інструментів, і в першу чергу інтернет-технологій. Останні серйозно ускладнили контроль держави над міжнародними комунікаціями, але одночасно відкрили колосальні можливості з надання прямого впливу на кожну людину, практично незалежно від її місця проживання, поглядів і переконань.

Розквіт публічної дипломатії припав уже на постбіполярний період і пов'язаний як мінімум із трьома революціями: у міжнародних відносинах (держави все частіше стали конкурувати не за території та ресурси, а за свої репутації, за свою привабливість для інвестицій, ідей, талантів, культур), технологіях масової комунікації (поява Інтернету та глобальних ЗМІ, таких як CNN) та політики (третьої хвилі демократизації, що призвела до зростання масової участі у політиці).

На початку 1990-х років на концептуалізацію публічної дипломатії суттєво впливає дослідження зв'язків з громадськістю (PR).

До середини 1990-х років відбулося певне змішання термінів «публічна дипломатія» та «медійна дипломатія». У публікаціях на цю тему ці поняття були поділені таким чином: публічна дипломатія – уряд однієї країни впливає на думку в іншій країні; медійна дипломатія – уряд однієї країни впливає на уряд іншої країни за допомогою медійних каналів.

На початку 2000-х років у літературі з'явилося поняття «нова публічна дипломатія», що стало відображенням глобалізації інформаційного суспільства.

⁸ Leonard M., Stead C., Smewing C. Public diplomacy. London: The Foreign Policy Centre, 2002. 183 p.

Тема 3. РІЗНОВИДИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1. *Рівні публічної дипломатії.*
2. *Громадська та парадипломатія.*
3. *Освітня, культурна та спортивна дипломатія.*
4. *Цифрова дипломатія.*

Т. Сивак крізь призму стратегічних комунікацій виділяє такі рівні публічної дипломатії: через мас-медіа – медіадипломатія; через культурні акції – культурна дипломатія; через можливість здобути освіту – освітня дипломатія; через Інтернет – ноосферна або віртуальна дипломатія; через неурядові організації – дипломатія «неополітик»⁹.

До цього переліку можна додати такі різновиди публічної дипломатії: парадипломатія; цифрова дипломатія; твіпломатія (або персональна дипломатія політичних лідерів, що здійснюється через соцмережі); економічна дипломатія; превентивна дипломатія (дія, що спрямована на унеможливлення руху локальних конфліктів у глобальне протистояння двох військово-політичних блоків); іміджева дипломатія, або державний брендинг; спортивна дипломатія; громадська дипломатія (реалізується через неурядові інституції); народна дипломатія (через публічне самоврядування).

Громадська дипломатія визначається як сучасна форма міжнародної діяльності неурядових інституцій. На думку П. Сухорильського та І. Місюка, громадська дипломатія – це діяльність у межах нетрадиційної дипломатії, що здійснюється різноманітними фізичними і юридичними особами, інститутами громадянського суспільства незалежно від держави в інтересах держави, суспільства чи всього людства¹⁰.

А. Кудряченко в політологічному словнику зазначає: народна дипломатія – це участь народу у вирішенні питань, пов'язаних з міжнародним співробітництвом¹¹.

⁹ Сивак Т. В. Стратегічні комунікації у системі державного управління України: монографія. Київ: НАДУ, 2019. С. 106.

¹⁰ Сухорильський П. М., Місюк І. Ю. Поняття та сутність громадської дипломатії. Політологія. 2011. № 1 (75). С. 180.

¹¹ Політичний словник. URL: <https://subject.com.ua/political/dict/909.html>

Парадипломатія передбачає особливий тип взаємодії акторів: субнаціонального та місцевого рівнів (регіонів та міст), недипломатичних представників державної влади (парламентаріїв), наукових і навчальних установ (закладів вищої освіти), громадян, що виїжджають за кордон чи здійснюють таку діяльність усередині країни.

Економічна дипломатія визначається як формування сприятливих умов для доступу і просування вітчизняних товарів і послуг на зовнішні ринки, захист національних стратегічних і економічних інтересів держави за кордоном, а також сприяння засобами і методами цієї дипломатії соціально-економічному розвитку країни, підвищенню її конкурентоспроможності у світі, забезпечення її національної та економічної безпеки.

Освітня дипломатія розглядається як засіб формування іміджу закладу освіти, міжособистісної, міжкультурної комунікації та міжнародної співпраці.

Культурна дипломатія – комплекс дій, спрямований на здійснення обміну ідеями, інформацією, цінностями, традиціями, віртуальними та іншими аспектами культури з метою сприяння міжкультурному взаєморозумінню. Американський дослідник М. Каммінгс розглядає культурну дипломатію в площині публічного управління¹². Разом з тим українська експертка О. Розумна під культурною дипломатією розуміє сукупність прийомів, методів і практичних заходів, що їх розробляють і реалізують органи зовнішніх відносин і/або інші уповноважені на те державні органи, які підтримують дипломатичну діяльність держави трансляцією зразків національної культури на зарубіжну аудиторію¹³.

Спортивна дипломатія – це ряд формальних і неформальних дій держави, її дипломатичних представництв, спортивних представників, спортсменів і тренерів для досягнення цілей зовнішньої політики через спорт і спортивні змагання.

Поява «цифрової дипломатії» або «публічної дипломатії 2.0» пов'язана зі стрімким зростанням ролі соціальних медіа у суспільному житті та їх проникненням у сферу політики. Н. Калл у своїх

¹² Cummings M. C. Cultural diplomacy and the United States Government: a Survey. Center for its Arts and Culture. 2003. P. 1

¹³ Розумна О. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи: аналітична доповідь. Київ, 2016. 53 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl26841.pdf

роботах запропонував розділити всю зовнішньополітичну діяльність США в Інтернеті (digital diplomacy) на «публічну дипломатію 1.0» та «публічну дипломатію 2.0», виходячи з технологій, що використовуються при її реалізації (Web 1.0 чи Web 2.0)¹⁴. Перша побудована на поширених у 1990-ті роки технологіях Web 1.0 та передбачала монологову форму передачі інформації. Друга – дозволяє користувачам не лише переглядати інформацію, розміщену на сайтах, але й оцінювати її зміст (коментувати, рекомендувати друзям, оцінювати за допомогою спеціальних кнопок тощо).

Під цифровою дипломатією зараз розуміють широке використання ІКТ, у тому числі нових медіа, соціальних мереж, блогів тощо медіамайданчиків у глобальній мережі для сприяння державним органам у питаннях комунікацій та реалізації зовнішньополітичних цілей.

Державні діячі, дипломати, представники влади безпосередньо спілкуються не лише зі своїм народом, а й з громадянами інших країн через Twitter, Facebook, YouTube, а також за допомогою регіональних сервісів (наприклад, мережа Sina Weibo у Китаї).

Цифрова дипломатія дозволяє відкоригувати зовнішню політику, створити певний імідж країни та привернути увагу до тієї чи іншої проблеми.

Тема 4. ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ, ІНСТРУМЕНТИ ТА КАНАЛИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

- 1. Принципи, цільова аудиторія та канали публічної дипломатії.*
- 2. Інструменти (технології) публічної дипломатії.*
- 3. Культурні та освітні технології.*

До ключових принципів публічної дипломатії можна віднести: проєктний менеджмент; інноваційність; повагу до культурного розмаїття; людину центричність; відповідальність:

Цільовою аудиторією публічної дипломатії є громадяни іноземних країн, а саме: туристи, активна молодь, студенти, бізнесмени та

¹⁴ Cull N. J. The long road to public diplomacy 2.0: the Internet in US public diplomacy. *International Studies Review*. 2013. No. 15. P. 123–139.

інвестори, представники креативних та культурних індустрій, журналісти, блогери і лідери думок; науковці та експерти.

До каналів публічної дипломатії слід віднести:

- цифрові (соціальні мережі, вебсайти, блоги, влоги, платформи eLearning, мобільні додатки);
- мас-медіа (локальні та міжнародні ЗМІ – ТБ, радіо, онлайн, друковані);
- заходи та події;
- «амбасадори» країни (спортсмени, студенти і науковці, іноземні студенти – випускники університетів, іноземні політики та діячі, що підтримують країну, що проводить вплив).

На сучасному етапі до інструментів публічної дипломатії відносять:

- інформаційно-роз'яснювальну роботу через мережу Інтернет;
- культурну дипломатію;
- програми допомоги країнам, що її потребують. Економічно розвинені країни часто використовують фінансову допомогу країнам, що її потребують, як складову частину брендингу своєї держави на міжнародній арені. Цей різновид дипломатичної діяльності передбачає допомогу країнам з ліквідації наслідків техногенних та природних катастроф;
- наукові та освітні обміни;
- інші заходи щодо підвищення престижу держави у світі.

До основних технологій сучасної публічної дипломатії належать: освітні технології; медіа-технології; Інтернет-технології; соціальні технології пов'язані з діяльністю неурядових структур в сфері публічної дипломатії.

Помітною допоміжною технологією публічної дипломатії є технологія систематичної експертизи, що полягає у створенні інституту радників та експертів, які займаються моніторингом здійснення публічної дипломатії, виявляють її прорахунки та визначають можливості для підвищення ефективності.

Досить дієвою є технологія контролю над міжнародними процесами через об'єднання представників політичної, інтелектуальної та фінансової еліти світу в рамках неформальної впливової організації. Ще у 1954 р. була створена Білдербергська група (Bilderberg

Group), яка об'єднала провідних світових вчених, політиків, економістів та бізнесменів.

Однією із розповсюджених технологій публічної дипломатії є технологія створення освітніх та культурних центрів, через які здійснюється вплив на зарубіжну громадськість.

Така технологія публічної дипломатії як проведення літніх шкіл є дієвою щодо впливу на молодь зарубіжних країн.

Важливою технологією публічної дипломатії є фінансування перекладу літератури країни, що здійснює публічну дипломатію, на мову цільової країни. Таку технологію найбільш активно здійснювали США та Китай, щоб розповсюдити свій культурний вплив у світі.

Концепція культурної дипломатії як комплексу різноманітних технологій для здійснення завдань публічної дипломатії передбачає здійснення фестивалів та конкурсів для розповсюдження культурних цінностей у цільовій країні.

Технологія освітніх обмінів має стратегічний характер, оскільки націлена на формування закордонної еліти, яка має стати союзником держави, що здійснює цю технологію. Цілком зрозуміло, що через таку еліту простіше здійснювати зовнішньополітичне управління слабкими державами, що не мають свого стратегічного плану реалізації національних інтересів на світовій арені.

Технологія впровадження нових навчальних дисциплін у галузі міжнародних відносин, історії та політичних наук у ЗВО як обов'язок учасників програм навчання після стажування як реалізації завдань публічної дипломатії США продемонструвала свою дієвість у низці регіонів.

Технології публічної дипломатії виступають новітніми засобами конкуренції за вплив на міжнародній арені. Успішна реалізація технологій публічної дипломатії полягає не стільки у завоюванні сердець та умів, а налагодженні інституціональних каналів плідного лобіювання власних інтересів у будь-якій точці світу.

Тема 5. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ США

- 1. Публічна дипломатія США: історія та сучасність.*
- 2. Цифрова дипломатія як інструмент зовнішньої політики США*
- 3. Публічна дипломатія США в Україні.*

Публічна дипломатія США – це урядовий механізм, націлений на реалізацію зовнішньополітичних завдань США і включає такі методи як: інформаційні проєкти (пропаганда); освітні та культурні обміни; проєкти в мережі Інтернет (цифрова дипломатія США).

Американська публічна дипломатія фокусується на двох основних завданнях: інформувати іноземних громадян про політику США та її основи, вселяти довіру до Америки та її політики; інформувати іноземних громадян про американський спосіб життя, особливо про те, як він сформувався під тиском американської форми правління, та сприяти широкому сприйняттю цього способу життя.

Міжнародні освітні програми США залишаються сьогодні найважливішим інструментом публічної дипломатії, хоча немає чітких доказів їхньої результативності. Програми обміну виконують декілька завдань: розширення знань, ознайомлення з американськими державними інститутами, освітніми традиціями, політичними, економічними та соціальними підвалинами, встановлення зв'язків, професійних та особистих відносин, сприяння зміні вектора зарубіжної громадської думки на краще.

Ціла низка мозкових центрів, фондів, дослідницьких груп та радників залучається сьогодні до формування стратегії та розробки програм публічної дипломатії Сполучених Штатів з метою покращення іміджу США та кращого сприйняття американської політики у всьому світі. При цьому використовуються новітні інформаційні технології та останні досягнення психологічної науки.

Цифрова дипломатія в США отримала розвиток при адміністрації Джорджа Буша-молодшого в 2002–2003 рр., коли було започатковано масове перенесення традиційних радіо- і телеканалів міжнародного мовлення в інтернет.

До основних напрямків її розвитку можна віднести:

- формування діалогу між державними компаніями та різними групами населення у зарубіжних країнах;
- розробка молодіжної політики, що ґрунтується на покращенні іміджу держави та державних структур для молоді, актуалізація державних рішень у сфері молодіжної політики;
- створення доступного та зручного для користувачів інформаційного простору з актуальними новинами;

– мобілізація опозиційних рухів із власною рекламою, інформаційною повісткою, агітаційним матеріалом.

Відповідно до «Стратегічного плану Держдепартаменту США з інформаційних технологій за 2011–2013 роки», суть цифрової дипломатії полягає у можливості «розширення співробітництва та обміну інформацією між внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами, завдяки застосуванню сучасних інструментів, доступних у галузі соціальних мереж, а також з розширеними функціональними можливостями [...] Facebook™, Diplopedia, Twitter™, LinkedIn™, Communities@State, інструментів обміну інформацією та систем управління даними»¹⁵.

До основних цілей «цифрової дипломатії» Стратегічний план відносить:

- обмін та поширення знань серед людей та урядів у всьому світі з метою просування демократичних процесів;
- використання соціальних мереж та інших подібних інструментів для представлення американських цінностей та поглядів;
- використання інформації та можливостей мереж, таких як Facebook, для звернення до зарубіжної аудиторії та урядів.

Починаючи з середини 1990-х рр. Україна стала займати перше місце за обсягами коштів, що вкладаються для розвитку демократії.

Причина допомоги Україні у створенні демократії – важлива геополітична та економічна роль України в Центральній і Східній Європі. Крім того, Україна є членом найбільших міжнародних організацій, зокрема Ради Європи, а також вона висловила бажання увійти в інші «європейські та трансатлантичні організації».

Українське відділення Агентства реалізувало кілька проєктів в рамках цієї масштабної і рамкової програми, які були пов'язані з програмами публічної дипломатії: створення партій, незалежних ЗМІ, НУО і розвиток громадянського суспільства, здатного на політичні акції і проведення прозорих виборів.

Основними методами реалізації проєктів були тренінги, конференції, семінари, круглі столи для спостерігачів, представників НУО, ЗМІ, політичних партій, депутатів парламенту.

¹⁵ IT Strategic Plan: Fiscal Years 2011–2013 – Digital Diplomacy. Bureau of information resource management. 2010. URL: <http://www.state.gov/m/irm/rls/148572.htm>

Тема 6. ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄС ТА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ

1. *Мета та напрями публічної дипломатії ЄС.*
2. *«Тиха дипломатія».*
3. *Досвід ЄС у становленні цифрової дипломатії.*

Комплексна ефективність реалізації публічної дипломатії як окремими державами-учасницями, так і ЄС стає фактором забезпечення безпеки всього об'єднання.

Європейська комісія розглядає публічну дипломатію як вплив на громадську думку. Її мета – просувати інтереси ЄС шляхом розуміння, оповіщення та впливу, тобто чітко пояснювати завдання, політичні заходи, діяльність ЄС та сприяти розумінню цих завдань шляхом діалогу з окремими громадянами, групами, установами та ЗМІ. Публічна дипломатія ЄС зазвичай спрямована на зарубіжну аудиторію.

У грудні 2012 р. Європейська служба зовнішніх справ (ЄСЗС) видала Посібник для делегацій ЄС з питань інформації та зв'язку. У ньому делегаціям пропонується зосередити свій «обмін повідомленнями та діяльністю» навколо п'яти пріоритетних напрямків:

- просування ЄС як головного партнера у демократичних трансформаціях (зокрема, у країнах-сусідах ЄС);
- просування ЄС як найбільшого у світі гаранта співробітництва та розвитку;
- просування ЄС як світової економічної влади, яка реагує на кризи та використовує торгівлю як двигун змін;
- просування прав людини шляхом політичного діалогу на високому рівні з партнерами та програмами стратегічного співробітництва;
- просування ЄС як гаранта безпеки, який реагує на загрози глобальній безпеці.

На думку керівників загальноєвропейської дипломатії, вона повинна мати особливий характер «тихої дипломатії» (*quiet diplomacy*), що передбачає такий напрямок дипломатичної діяльності, який на відміну від відкритої дипломатії (*open diplomacy*) сповідує конфіденційність, не будучи при цьому таємною дипломатією. Тиха дипломатія не звертається до світової громадської думки з метою чи-

нити тиск на сторони конфлікту, її завдання – створити умови, за яких сторони можуть оцінити ситуацію, зважити всі «за» і «проти» будь-яких дій, прислухатися до незалежної та неупередженої думки. Вважається, що делегації ЄС, мультикультурні за складом, які не мають певного національного інтересу, – ідеальний інструмент такої дипломатії, здатної запобігати конфліктам і розв’язувати існуючі проблеми.

Делегаціям ЄС пропонується залучати ЗМІ, насамперед для передачі цінностей ЄС, політики та результатів, проєктів зацікавленим сторонам третіх країн. Дипломатія ЗМІ включає поняття пропаганди. Громадська думка стає все більш обізнаною завдяки швидкості передачі інформації. Дипломати можуть отримати неабияку користь з того факту, що ЗМІ блискавично впливають на громадську думку, що дозволяє використовувати її потенційні можливості для досягнення поставленої мети. Європейська служба зовнішніх дій вважає за своє першочергове завдання роботу з міжнародною пресою, акредитованою в столиці Бельгії.

ЄС надає великого значення синхронізації своєї публічної дипломатії з тією, яку здійснюють НУО. Це значно підвищує ефективність дипломатії Євросоюзу. Така взаємодія в дослідній літературі одержала назву «дипломатія-каталізатор»

Іноді публічна дипломатія ЄС та публічна дипломатія держав-учасниць мають різні цілі.

Цифрова дипломатія стає важливим інструментом для роз’яснювальної роботи серед громадськості поза урядом.

Аналіз сторінок ЄСЗС у Facebook, Flickr (де дипломатична служба підтримує фотогалерею) чи Twitter показує інтерактивність («подобається», ретвіти та коментарі), але часто нестабільну. Багато коментарів на сторінці ЄСЗС у Facebook залишаються без відповіді. Це відбувається через нестачу людських ресурсів.

На відміну від класичної дипломатії, фахівці в галузі цифрової дипломатії ведуть діалог (використовуючи соціальні мережі, вебінари, онлайн-конференції у скайпі тощо) не лише з офіційними представниками іноземних урядів, а й із представниками міжнародних організацій та громадянського суспільства, тобто з усіма зацікавленими особами (так званими стейкхолдерами).

Важливим напрямом розвитку публічної дипломатії в країнах ЄС стало формування позитивного іміджу за кордоном, а також «нішева дипломатія» (країна може концентрувати свої зусилля на кількох специфічних локальних завданнях).

З прийняттям Лісабонської угоди ЄС посилив інтеграцію у міжнародних відносинах та дипломатії – були засновані інститути Високого представника ЄС з міжнародних справ та політики безпеки, а також постійні делегації ЄС за кордоном на чолі з послами. Крім того, делегації ЄС перетворилися на повноцінні посольства ЄС, попри те, що існує проблема незначного фінансування їхнього штату та діяльності.

В державах-учасниках, інститутах ЄС зростає переконаність у необхідності зміцнення спільної публічної дипломатії Союзу, основною метою якої є донесення ідеалів «об'єднаної Європи» до суспільства зарубіжних країн, розширення зони демократичних та економічно сильних країн-сусідів ЄС.

Тема 7. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ КНР

- 1. Пріоритети публічної дипломатії Китаю*
- 2. Інструменти цифрової дипломатії КНР.*
- 3. Особливості публічної дипломатії Китаю в різних регіонах світу.*

Основна мета застосування публічної дипломатії для Китаю – це забезпечення внутрішньої стабільності та безпеки, а також просування власного зовнішньополітичного курсу.

У 1991 р. почала вибудовуватись сучасна система публічної дипломатії: була створена Прес-канцелярія при Держраді КНР покликана поширювати інформацію про зовнішню та внутрішню політику Китаю та сприяти створенню позитивного іміджу країни.

З 2003 р. було взято курс на більш активну роль міжнародних справ.

На сучасному етапі в Китаї склалася комплексна система публічної дипломатії, що включає культурні та освітні обміни, інформаційну та роз'яснювальну роботу з іноземними аудиторіями, та іміджевий напрям, що включає проведення великих заходів, до-

помогу країнам, що її потребують, активну участь у діяльності міжнародних організацій.

На сучасному етапі «публічна дипломатія» КНР має такі пріоритети:

- формування іміджу країни, яка прагне створення гармонійного суспільства та зусилля якої спрямовані насамперед на поліпшення життя власних громадян, а не зовнішню експансію;
- створення іміджу стабільного економічного партнера, співпраця з яким сприятиме взаємному процвітанняю;
- позиціонування китайської культури як унікальної, найдавнішої, здатної доповнити світову культуру;
- проведення заходів, націлених на внутрішню аудиторію – популяризація та покращення іміджу держави в очах власних громадян.

Для реалізації цих цілей керівництво КНР використовує як низку загальновідомих інструментів публічної дипломатії: ЗМІ, ресурси мережі Інтернет, публікації, міжнародні культурні заходи, так і досить успішний проєкт «Інститут Конфуція».

Інститути Конфуція – це мережа культурно-освітніх центрів, створених у 2004 р. за аналогією з іспанським Інститутом Сервантесу або німецьким Гете-Інститутом. Основна мета таких організацій – поширення мови та культури за кордоном. Частина інститутів Конфуція є профільними: наприклад, в Інституті Конфуція при South Bank University в Лондоні вивчається традиційно китайська медицина, а Інститут Конфуція при University of Economics and Business в Афінах спеціалізується на бізнесі.

Керівництво КНР проводить роботу з поліпшення іміджу країни, оскільки політичний режим держави накладає негативний відбиток на ньому.

КНР вже кілька років є лідером як за темпом зростання кількості інтернет-користувачів, так і за їх загальною кількістю. Жителі Китаю віддають перевагу китайським аналогом популярних західних сервісів обміну інформації: RenRen, WeChat, Sina Weibo, QQ, які також доступні іншими мовами (так, наприклад, WeChat доступний 15 мовами світу).

Особливістю публічної дипломатії Китаю, що обумовлено його політичним режимом, є застосування жорстких та м'яких методів

забезпечення внутрішньої інформаційної безпеки. До жорстких відносять блокування певних сайтів або окремо взятого контенту, заборону анонімність в інтернет просторі. М'які – передбачають контрпропаганду. Комплексна система Інтернет-безпеки «Золотий щит» (Great Firewall) має кілька основних функцій: і блокування доступу до сайтів із забороненими матеріалами протягом декількох хвилин, видалення такого матеріалу, а також відстеження пошукових запитів. Правоохоронні органи мають можливість виявляти громадську думку з важливих економічних чи політичних питань. Користувачі Інтернету неодноразово констатували блокування доступу на сайти Facebook, Twitter, Instagram і навіть Youtube в періоди загострення або загрози загострення ситуації в КНР.

Китай активно розвиває цифрові та інформаційні технології, навчається застосовувати нові інструменти для реалізації зовнішньої політики та внутрішньої безпеки країни. Початок реалізації так званого проєкту «цифрового шовкового шляху» підтверджує прагнення нарощування сил у цій галузі.

Відмінною рисою сучасної публічної дипломатії КНР можна назвати її реактивний характер: вона орієнтована насамперед переключення уваги з недемократичного режиму всередині країни, що погіршує імідж, на зовнішню політику та економічні успіхи і формування образу відповідальної світової держави.

Реалізація публічної дипломатії Китаю в різних регіонах світу має особливості. Так, стратегія публічної дипломатії КНР у країнах Заходу базується на поширенні ідеї про те, що держави з різним політичним та соціальним устроєм можуть мирно співіснувати, і кожна країна є вільною у виборі шляху розвитку.

Публічна дипломатія стосовно країн, що розвиваються, ґрунтується на тезі про спільність долі і необхідність створення більш справедливого світового порядку, що забезпечує гідне місце для всіх держав. Важливу роль тут відіграє активне донорство та гуманітарна допомога бідним країнам, допомога з навчанням фахівців.

Уряд КНР вкладає істотні кошти у розвиток відсталих регіонів світу: навчання фахівців із країн, що розвиваються, гранти на навчання студентів, залучення волонтерів; допомога при стихійних лихах.

Отже, КНР прагне сформувати імідж відповідального члена світової спільноти.

Тема 8. НОВА ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ВАТИКАНУ

- 1. Цілі та напрямки діяльності дипломатії Ватикану.*
- 2. Нова публічна дипломатія папи Франциска.*
- 3. Цифрова дипломатія та Секретаріат комунікацій як інструменти публічної дипломатії Ватикану.*

Місто-держава Ватикан є членом міжнародних організацій та підписує через Святий престол міжнародні договори.

Пріоритетними напрямками папської дипломатії є проблеми захисту прав людини, миротворчості, побудови світопорядку на правовій базі, закладеній ООН, Радою Європи та ОБСЄ.

У рамках цієї політики папа чітко дотримується наступних принципів:

- Святий престол виступає проти нерегульованого капіталізму. З цього питання виникають протиріччя зі США і цьому є приклади: Ватикан засуджує США, відкрито називаючи американський капіталізм «диким»;

- Святий престол стоїть за зміцнення інституту ООН, вказуючи на те, що необхідно діяти виключно в рамках міжнародного права;

- Святий престол ініціює запровадження категорії юридичних моральних прав у систему міжнародного права з метою не розмивати цивілізаційні засади;

- Святий престол активно виступає за боротьбу з екстремізмом, особливо на релігійному ґрунті;

- Святий престол закликає до недопущення трагедії, спричиненої міграційними потоками;

- Папа Римський бере активну участь у Фонді солідарності на захист християн Близького Сходу.

Відмінна риса нової публічної дипломатії папи Франциска – політика прямої комунікації. Для того щоб донести до тих чи інших політичних, чи релігійних інституцій певну думку, папа часто не звертається до своїх нунцій (тобто офіційних дипломатичних каналів) – він сам робить заяви, з яких представники світової спільноти отримують необхідні висновки. Папа наголошує на міжнародному

характері майбутнього понтифікату, акцентуючи увагу на своєму латиноамериканському походженні.

Однією з важливих заслуг зовнішньої політики Ватикану можна назвати відновлення дипломатичних відносин між Кубою та США у грудні 2014 р.

Стосовно України та припинення російської агресії папа Франциск неодноразово звертався до світової громадськості та влади РФ з закликом припинити війну. Зокрема, в день незалежності України 24.08.2022 р. він звернувся з особливим закликом до миру між Україною та Росією: «Знову закликаю благати миру в Господа для улюбленого українського народу, який протягом шести місяців – сьогодні – страждає від жаху війни»¹⁶.

У своїй промові про Україну він згадав про українських полонених і закликав до їхнього звільнення; згадав про дітей, біженців та загинлих, наголошуючи, що і російські діти стають сиротами внаслідок цієї війни.

Папа виступає за тісне спілкування з православними.

Понтифік приділяє велику увагу інформатизації своїх ресурсів: було запущено сайт, який відвідують понад 0,5 млрд людей, тато Франциск завів свої сторінки у соціальних мережах Facebook, Twitter та Instagram.

30 березня 1997 р. Ватикан запустив свій офіційний сайт www.vatican.va.

У рамках цього напряму розвивається політика реорганізації діяльності мас-медіа Святого престолу, результатом якої стало створення єдиної інформаційної мережі Aleteia. Ця реформа дала свої результати – у соціальній мережі вже понад 67 млн католиків із США, Великобританії та Ірландії. Aleteia – перша Всесвітня католицька інформаційна мережа під егідою Папської комісії з масових комунікацій, де обговорюються питання життя, віри та суспільства шістьма мовами (італійською, англійською, іспанською, французькою, португальською та арабською).

¹⁶ Папа Римський Франциск просить миру «для улюбленого українського народу» і згадує Дугіну як «невинну жертву». Голос Америки – Українською незалежні новини, відео, аналітика. 24.08.2022. URL: <https://www.holosameryky.com/a/papa-fransis-prodovzhuje-molytysia-za-nevynni-zhertvy-v-ukrajini-ta-rosiji/6714882.html>

Католицька церква прагне першою застосувати нові форми спілкування у цифровому просторі для ефективного проведення своєї політики та, відповідно, публічної дипломатії.

Секретаріат з комунікацій, започаткований 2015 р., став новим інструментом публічної дипломатії. Ідея проєкту – об'єднати всі служби, які займаються папськими комунікаціями, в одну структуру з метою більш ефективно «відповідати завданням глобальної місії Церкви». Крім того, у веденні Секретаріату з комунікацій буде знаходитись офіційний сайт Ватикану та обліковий запис понтифіка у Twitter та інших соціальних мережах. Префектом нового відомства був призначений Монсеньйор Даріо Едвардо Вігано, який обіймав раніше посаду директора Ватиканського телецентру.

Участь Святого престолу у суспільному та культурному житті – значний інструмент його публічної дипломатії. Саме тому велику увагу Секретаріат із комунікацій приділяє кіно, найважливішому засобу популяризації моральних та політичних ідей.

Ватикан робить ставку на спілкування з молоддю, про що свідчать Всесвітні дні молоді (ВДМ), які проводять з 1985 р.

Тема 9. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

- 1. Публічна дипломатія міжнародних інститутів. Еволюція публічної дипломатії НАТО.*
- 2. Сучасні інструменти публічної дипломатії НАТО.*
- 3. Особливості публічної дипломатії АСЕАН.*

В умовах глобалізації постійно підвищується значення невоєнних форм та методів впливу у зовнішній політиці. Я. Меліссен зазначає, що «такі міжурядові організації, як НАТО та ЄС, тепер сприймають публічну дипломатію як екзистенційну потребу та зосереджують зусилля у цьому напрямку як усередині своїх організацій, так і на зовнішню аудиторію»¹⁷.

¹⁷ Melissen J. Beyond the New Public Diplomacy / Clingendael Paper No 3. The Hague: Netherlands Institute of International Relations, October 2011. 34 p. URL : https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20111014_cdsp_paper_jmelissen.pdf

Основною метою НАТО у проведенні публічної дипломатії є «збільшення рівня обізнаності щодо НАТО, розуміння мети організації та просування політики і діяльності, що сприяє підвищенню рівня довіри до Альянсу».

Згідно із думкою глави Управління публічної дипломатії НАТО пані Стефані Бабст, НАТО прагне створити унікальний «імідж сильного, відданого та компетентного трансатлантичного співтовариства, яке охороняє мир та спокій своїх членів і, де це можливо, прагне зробити свій внесок у забезпечення стабільності та безпеки Євроатлантичного регіону»¹⁸. Стратегія публічної дипломатії НАТО спрямована на боротьбу з деякими вадами іміджу організації, зокрема сприйняття НАТО як «міжнародного поліцейського», «інструмент США у досягненні своєї мети» та «пережиток періоду холодної війни».

Діяльність Альянсу у сфері публічної дипломатії розпочалася у 1950 році зі створення Інформаційної Служби НАТО. Початкова роль Служби полягала в тому, щоб розповідати про діяльність НАТО широкій публіці. Робоча група з інформаційної політики та Робоча група з соціального та культурного співробітництва були об'єднані в Комітет з інформації та культурних зв'язків (КІКЗ). Із закінченням холодної війни та необхідністю нового підходу, апарат публічної дипломатії у 2004 році було реструктуризовано, тоді КІКЗ змінив свою назву на Комітет з питань публічної дипломатії (КППД), а Управління інформації та друку стало Управлінням публічної дипломатії (УПД).

До напрямів реалізації цифрової дипломатії НАТО варто віднести:

- формування електронних майданчиків для побудови діалогу між посадовими особами НАТО та представниками громадської думки;
- формування сприятливого іміджу у населення інших держав для лобіювання збільшення присутності НАТО на території держав та військового бюджету;

¹⁸ Завжди актуально інвестувати в те, щоб українці краще знали НАТО – Стефані Бабст – АрміяInform.03.09.2023. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/03/zavzhdy-aktualno-investuvaty-v-te-shhob-ukrayinczi-krashhe-znaly-nato-shefani-babst/>

- підготовка інформаційного ґрунту для стимулювання та організації протестних рухів в іноземних державах;
- забезпечення захисту від тероризму в інформаційних мережах.

Управління публічної дипломатії НАТО організувало понад 140 інформаційно-пропагандистських заходів. НАТО регулярно організовує веб-форуми і відкриті дискусії на каналах соціальних мереж. Представники НАТО часто ставлять запитання на своїх сторінках у соціальних мережах, тим самим залучаючи громадян через свої акаунти.

Альянс націлений на залучення молодих поколінь до обговорення. Для цього НАТО організовує і фінансує багато стипендіальних програм, літніх шкіл, семінарів, практикумів, конкурсів творів серед студентів і молодих фахівців.

Для того, щоб згуртувати експертів різних галузей, Альянс створив онлайн-журнал «NATO Review».

Щороку Комітет з питань публічної дипломатії НАТО виробляє нову стратегію публічної дипломатії для організації. У даному стратегічному плані публічне середовище досліджується шляхом аналізу SWOT.

У АСЕАН почали розробляти механізми публічної дипломатії після «Холодної війни». Починаючи з 1989-го, конференції за участю міністрів АСЕАН, відповідальних за інформацію, проходять щороку. Ці конференції відіграли провідну роль у розвитку багатьох механізмів та інституційних структур публічної дипломатії, таких як, наприклад, веб-портал АСЕАН, веб-сайт АСЕАН з питань культури та інформації та плани держав-учасниць щодо комунікації. Із створенням першого статуту у 2008 році у АСЕАН заявили, що організація буде більше практикувати публічну дипломатію.

АСЕАН практикує публічну дипломатію через не чітко сформовану, децентралізовану та багатопланову структуру відділів, нескординовані напрями діяльності та програми. Секретаріат АСЕАН та додаткові установи відіграють важливу роль у поширенні інформації про діяльність АСЕАН. Конференції за участю міністрів АСЕАН, відповідальних за інформацію, мають велике значення та стимулюють організації до активнішого розповсюдження інформації та поліпшення комунікаційних механізмів. Веб-портал АСЕАН,

вебсайт АСЕАН з питань культури та інформації та плани держав-учасниць щодо комунікації також є основою публічної дипломатії організації.

АСЕАН просуvala неформальні діалоги (саміти, конференції, семінари) як засоби залучення лідерів держав-учасниць.

АСЕАН активізує свої зусилля щодо просування культурної дипломатії та обмінів молоддю. Організація розробила дві інтерактивні онлайн-гри («Next Top Chef» та «The Legend of the Golden Talisman») з метою підвищення обізнаності про організацію, її місце і культуру держав-учасниць.

Тема 10. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ІНСТРУМЕНТИ, КАНАЛИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- 1 Етапи розвитку публічної дипломатії України.*
- 2 Мета, стратегічні цілі, цільова аудиторія, інструменти та канали публічної дипломатії.*
- 3 Перспективи розвитку публічної дипломатії в Україні.*

Цифрова дипломатія України пройшла в своєму розвитку кілька етапів.

По-перше, вона отримала закріплення в законодавчих актах, зокрема в Доктрині інформаційної безпеки України.

Особливістю нашої держави стало те, що активним суб'єктом публічної дипломатії є громадянське суспільство та активісти.

Так, у 2014 році було зроблено перші кроки: створено мережі та механізми взаємодії, реалізовано конкретні проєкти без залучення коштів з державного бюджету. Серед них: поширення інформаційних матеріалів про Україну, марафон країнами Європи «Пробіг заради миру», виставка «Through Maidan and Beyond» у Відні, покази фільму «Хайтарма», організовані українськими посольствами до річниці депортації кримських татар, покази фільму Олега Сенцова «Гамер» у понад 20 містах світу, візит до України Дітера Роелстра-те, куратора documenta 14 (Кассель, 2017), бієнале сучасного мистецтва «Київська школа».

Крім того, в Україні створено систему культурно-інформаційних центрів.

По-друге, формуються інститути публічної, а згодом і цифрової дипломатії. Так, в структурі МЗС України з 2015 р. функціонує Управління публічної дипломатії, що у 2020 р. було реорганізовано в Департамент публічної дипломатії. За його участі було проведено ребрендинг у соціальних мережах МЗС та посольств України.

По-третє, систематична робота у соціальних мережах зазначених інститутів дала змогу провести низку потужних інформаційних онлайн-кампаній (#RussiaInvadedUkraine, #StopFake, #LetMyPeopleGo, #CrimealsUkraine тощо). Такі заходи значно розширили аудиторію підписників сторінки МЗС України у Твіттері. Крім того, на базі розроблених МЗС даних посольствами України проводились синхронні онлайн-кампанії у соціальних мережах для донесення ключових меседжів до іноземних аудиторій щодо збройної агресії РФ.

Публічна дипломатія МЗС у 2015 році, за словами Д. Кулеби, включала три напрямки роботи: іміджеві програми; культурну дипломатію; зв'язки з медіа¹⁹.

Згодом було ухвалено низку важливих документів, що містять завдання для публічної дипломатії України: Концепцію популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі (2016), Доктрину інформаційної безпеки України (2017) тощо. Започатковано роботу Українського інституту (запрацював фактично у 2019 р.).

Наказом МЗС від 24 березня 2021 р. схвалено Стратегію публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021–2025.

Метою публічної дипломатії України, відповідно до Стратегії, є формування позитивного іміджу України у світі через інституціоналізацію та посилення функції публічної дипломатії в роботі МЗС, закордонних дипломатичних установ України та Українського інституту, а також зміцнення синергії та взаємодії з ключовими державними та недержавними органами й установами, долученими до стратегічних комунікацій України.

Стратегія передбачає сім напрямів публічної дипломатії: культурна; експертна; економічна; кулінарна; цифрова; науково-освітня; спортивна дипломатія.

¹⁹ Кулеба Д. Публічна дипломатія – нова зброя України в умовах гібридної війни. Європейська правда. 23.09.2015. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/09/23/7038633/>.

Також у Стратегії визначено 5 принципів, на яких буде засновано публічну дипломатію: проєктний менеджмент, інноваційність, повага до культурної різноманітності, людино центричність та відповідальність.

Основною цільовою аудиторією заходів публічної дипломатії є громадяни іноземних країн, а саме: туристи, активна молодь, студенти, бізнесмени та інвестори, представники креативних та культурних індустрій, журналісти, блогери і лідери думок, науковці та експерти

До каналів публічної дипломатії України слід віднести: цифрові (соціальні мережі, вебсайти, блоги, влоги, платформи eLearning, мобільні додатки); мас-медіа (локальні та міжнародні ЗМІ – ТБ, радіо, онлайн, друковані); заходи та події; «амбасадори» України (спортсмени, студенти і науковці, іноземні студенти – випускники українських університетів, іноземні політики та діячі, що підтримують Україну).

Ключовим напрямом публічної дипломатії України, що об'єднує решту, як і в інших країнах, є цифрова дипломатія, яка активізувалась у зв'язку з появою необхідності відповідати на інформаційні атаки рф.

На думку О. О. Сегеди, цифрова культурна дипломатія зараз «слугує прекрасним засобом для просування різних іміджевих ініціатив на рівні країни – від посилення присутності в міжнародному інформаційному полі до популяризації національних культурних продуктів на світовій арені. У цьому контексті варто зазначити, що медіаактивність посольства істотно впливає на сприйняття держави громадянами, політичними і діловими колами країни перебування»²⁰.

Виходячи з аналізу європейського досвіду, в рамках перспективного напрямку розвитку публічної дипломатії варто визначити розвиток «нішевої дипломатії» та брендингу територій. Використання засобів цифрової дипломатії дасть змогу запровадити в життя означені вектори.

²⁰ Сегеда О. Шляхи оптимізації публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та Об'єднаних Арабських Еміратах. Modernization of today's science: experience and trends: Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference, Singapore, September 9, 2022. Singapore: European Scientific Platform, 2022. P. 102–105

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Публічна дипломатія: основні підходи та поняття

1. Поняття публічної дипломатії. Співвідношення дипломатії та публічної дипломатії в сучасному світі.
2. Публічна дипломатія та «м'яка сила».
3. Нова публічна дипломатія.
4. Моделі публічної дипломатії.
5. Умови ефективності публічної дипломатії. Публічна дипломатія в умовах конфлікту та кризи.

Тема 2. Історія публічної дипломатії

1. Інформаційне суспільство та перехід від традиційної до публічної дипломатії.
2. Чинники формування публічної дипломатії.
3. Розквіт публічної дипломатії у постбіполярний період. Роль революцій (в міжнародних відносинах, технологіях масової комунікації та політиці) у розвитку уявлень про публічну дипломатію.
4. Вплив досліджень зв'язків з громадськістю (PR) на концептуалізацію публічної дипломатії.

Тема 3. Різновиди публічної дипломатії

1. Культурна та освітня дипломатія.
2. Наукова та експертна дипломатія та їх перспективи.
3. Спортивна, кулінарна
4. «Нішева дипломатія» як технологія зовнішньої політики держави.
5. Цифрова дипломатія.

Тема 4. Цільова аудиторія, інструменти та канали публічної дипломатії

1. Принципи публічної дипломатії.
2. Методи публічної дипломатії.
3. Цільові аудиторії публічної дипломатії.
4. Канали публічної дипломатії.
5. Інструменти публічної дипломатії.
6. Оцінка ефективності публічної дипломатії.

Тема 5. Публічна дипломатія США

1. Публічна дипломатія США у період холодної війни.
2. Американська публічна дипломатія після розвалу СРСР.
3. Публічна дипломатія США в Україні.
4. Особливості цифрової дипломатії США.

Тема 6. Інструменти публічної дипломатії ЄС та держав-учасниць

1. Пріоритети публічної дипломатії ЄС.
2. Дипломатичні структури ЄС.
3. Напрямки публічної дипломатії ЄС.
4. Роль представництв ЄС в публічній дипломатії Союзу.
5. Досвід країн ЄС у формуванні цифрової дипломатії.

Тема 7. Публічна дипломатія КНР

1. Витоки та специфіка публічної дипломатії Китаю.
2. Суб'єкти публічної дипломатії КНР.
3. Інструменти публічної дипломатії Китаю.
4. Особливості цифрової дипломатії КНР.

Тема 8. Нова публічна дипломатія Ватикану

1. Зародження та основні віхи історії папської дипломатії.
2. Цілі та напрямки діяльності дипломатії Ватикану.
3. Нова публічна дипломатія папи Франциска.

4. Секретаріат комунікацій як інструмент публічної дипломатії Ватикану.
5. Роль католицьких організацій в публічній дипломатії Ватикану.

Тема 9. Публічна дипломатія міжнародних організацій

1. Публічна дипломатія НАТО
2. Публічна дипломатія ООН.
3. Публічна дипломатія АСЕАН.
4. Вивчення громадської думки та встановлення діалогу із закордонним суспільством (listening) міжнародними організаціями.
5. Інформаційні кампанії для формування позитивної думки у зарубіжних країнах (advocacy) з боку міжнародних організацій.
6. Залучення (engagement) та оцінювання (evaluation) як інструменти публічної дипломатії міжнародних організацій.

Тема 10. Публічна дипломатія України: стратегічні цілі, інструменти, канали та перспективи

1. Стан впровадження публічної дипломатії в Україні та чинники внутрішнього та зовнішнього середовища.
2. Мета, стратегічні цілі та завдання публічної дипломатії України. Географічні пріоритети та ресурси.
3. Позиціонування України: бренд UkraineNow. Національний брендинг та брендинг територій.
4. Цільові аудиторії, інструменти та канали публічної дипломатії.
5. Моніторинг та ключові індикатори реалізації Стратегії публічної дипломатії МЗС України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувачеві необхідно опрацювати питання, винесені в рамках тем самостійної роботи.

Тема 1. Публічна дипломатія: основні підходи та поняття

Становлення концепції «публічної дипломатії» у межах системи сучасних міжнародних відносин та в сучасній політології та теорії міжнародних відносин та політології. Концепція Дж. Ная: «м'яка» та «розумна сила» в світовій політиці.

Процес глобалізації та нові тренди у світовій політиці.

Традиційні та нетрадиційні актори міжнародних відносин. Публічна дипломатія як взаємодія та співпраця нетрадиційних акторів міжнародних відносин.

Сутнісні ознаки публічної дипломатії.

Впливу публічної дипломатії на процес демократичних перетворень, трансформацію політичних цінностей і культури.

Тема 2. Історія публічної дипломатії

Генезис поняття «публічної дипломатії».

Концепція «культурно-ідеологічної гегемонії» Антоніо Грамші (1930–1940). Ідеологічне лідерство та «гегемонія». «Публічна дипломатія Едмунда Галліона (1965). Транснаціональний потік інформації та ідей. «Публічна дипломатія» та пропагандистські кампанії держави.

Перша офіційна згадка терміна «культурна дипломатія», «нова дипломатія», «четвертий вимір зовнішньої політики» («Доповідь Комісії Мерфі щодо організації зовнішньополітичного апарату», 1977).

Основні складові «м'якої сили». Межі впливу «м'якої сили».

Тема 3. Різновиди публічної дипломатії

Види публічної дипломатії: культурна, освітня, спортивна, кулінарна, превентивна, парадипломатія та інші.

Місце культурної дипломатії у системі публічної дипломатії. Вплив діджиталізації на культурну дипломатію.

Важливість академічних програм студентського обміну в публічній дипломатії. Політичні ризики, пов'язані з обмінами студентами. Методи роботи з діаспорою.

Співвідношення понять «культурна дипломатія», «публічна дипломатія» та «публічна політика». Концепт «народна дипломатія». Суб'єкти громадської дипломатії. Роль урядів та органів державної влади у здійсненні публічної дипломатії.

Участь НУО та громадських організацій у русі за діалог культур та партнерство цивілізацій. Основні рівні взаємодії у контексті публічної дипломатії.

Навчання соціально-професійних груп населення з метою формування лояльної еліти та поширення політичної культури окремих країн.

Дипломатія як інструмент впливу на конфлікт: превентивна дипломатія, підтримка світу, збереження миру, відновлення світу. Превентивна дипломатія

Тема 4. Цільова аудиторія, інструменти та канали публічної дипломатії

Інформація, як політичний ресурс. Громадська думка як інструмент зовнішньої політики держави. Громадська думка та зарубіжна аудиторія. Публічна дипломатія та ЗМІ. Інформаційний супровід зовнішньополітичної діяльності.

Методи вивчення іноземної громадської думки.

Інструменти публічної дипломатії: поняття «програма публічної дипломатії» (інформаційні, культурні та освітні програми). Нетрадиційні інструменти публічної дипломатії (діаспори та зовнішньополітичне лобі). Співвідношення понять програми публічної дипломатії та програм публічної політики (об'єкт політики, терміни та результати реалізованих програм).

Універсальні цілі публічної дипломатії. Формування позитивного образу держави у інших країні.

Публічна дипломатія та інформаційна пропаганда (через радіо, телебачення, виставкова діяльність, кіно та друковані ЗМІ).

Інтернет та поширення літератури в цифровому форматі, моніторинг дискусій у блогосфері, створення персоніфікованих сторінок політичних керівників у соціальних мережах, розсилка інформації через мобільні телефони.

Тема 5. Публічна дипломатія США

Дипломатична боротьба довкола Війни за незалежність США, дипломатичний досвід батьків-засновників. Утворення Державного департаменту.

Розквіт консульської служби США у XIX столітті.

«Велика палиця» та «дипломатія долара». «Відкрита дипломатія» В. Вільсона.

Професіоналізація дипломатичної служби у XX столітті. Навчання американських дипломатів, Інститут зарубіжної служби, університети Тафтса та Джорджтауна. Технічний прогрес та дипломатія США. Зовнішня політика США під час холодної війни.

«Корпус миру» та інші інструменти культурної дипломатії США. Наукова експертиза у роботі Держдепартаменту.

Тема 6. Інструменти публічної дипломатії ЄС та держав-учасниць

Зовнішньополітичний механізм Європейського Союзу.

Дипломатичні інститути Європейського Союзу. Активне та пасивне дипломатичне право ЄС.

Транскордонне та міжтериторіальне співробітництво регіонів. Субнаціональні регіони. Теоретичні аспекти проблем регіоналізації.

Інституціоналізація регіональної політики. Парадипломатія та представництво регіонів при Європейському союзі.

Публічна дипломатія Великобританії, Німеччини, Франції, Іспанії, Португалії, Італії, Польщі, Угорщини, Словаччини, Румунії, Молдови, Чехії, країн Прибалтики.

Тема 7. Публічна дипломатія КНР

Міжнародні зв'язки Стародавнього Китаю. Культурний вплив Китаю на сусідні країни Азії.

Розширення контактів із європейцями у Новий час, роль єзуїтів. Політика відкритих дверей та доктрина Хейя.

Модернізація китайської дипломатичної служби після Сінхайської революції. Міжнародний ізоляціонізм Китаю в період правління Мао Цзедун. Візити Кіссінджера та Ніксона до КНР. Пінгпонгова дипломатія. Нормалізація відносин із зовнішнім світом у період реформ Ден Сяопіна.

Становленні дипломатичної служби КНР. Специфіка протоколу та переговорної практики дипломатів КНР.

Інститут Конфуція як інструмент «м'якої сили» КНР.

Тема 8. Нова публічна дипломатія Ватикану

Роль католицької церкви у міжнародних відносинах після розпаду Римської імперії.

Дипломатія папської курії напередодні Нового часу: особливості організації, церемоніалу та протоколу, прокуратори, легати, нунції. Міжнародні функції чернечих орденів.

Папська дипломатія в період Реформації та Тридцятирічної війни. Реформи у католицькій церкві. Міжнародний статус Ватикану після об'єднання Італії.

Міжнародний вплив католицької церкви у XX–XXI столітті.

Тема 9. Публічна дипломатія міжнародних організацій

Публічна дипломатія Організації об'єднаних націй.

Публічна дипломатія Організації північноатлантичного договору.

Публічна дипломатія Асоціації держав Південно-Східної Азії та інших міжнародних організацій. Корпоративна дипломатія.

Оцінка публічної дипломатії міжнародних організацій за чотирма критеріями: вивчення громадської думки та встановлення діалогу із зарубіжним суспільством (listening), інформаційні кампанії для формування позитивної думки у зарубіжних країнах (advocacy), залучення (engagement), оцінка (evaluation).

Тема 10. Публічна дипломатія України: стратегічні цілі, інструменти, канали та перспективи

Інституціоналізація публічної дипломатії в Україні. Напрямки Стратегії публічної дипломатії України. Формування демократичного іміджу як основа стратегії публічної дипломатії України.

Популяризація української мови та зміцнення національної ідентичності. Підтримка сучасної української культури і мистецтва, літературних проєктів і книговидавання.

Ретрансляція європейських цінностей та налагодження довготривалих міжнародних зв'язків як інструменти культурної дипломатії.

Завдання та місія Українського інституту як профільної установи культурної дипломатії.

Особливості здійснення публічної дипломатії в умовах війни.

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1.

«Іміджева дипломатія» як один із пріоритетів зовнішньої політики держав (на прикладі однієї країни)

Критерії для дослідження:

1. Визначити коло суб'єктів іміджевої дипломатії та основні інструменти.
2. З'ясувати чи є особливості інструментів публічної дипломатії залежно від регіону впливу та обґрунтувати чим це обумовлено.
3. Ознайомитись з офіційною сторінкою країни в соцмережах. Визначити тематику повідомлень та вид публічної дипломатії, що переважає в них.
4. Визначити кількість підписників акаунту держави. Дослідити аудиторію: регіонально, за віковою, гендерною та професійною ознакою (державні діячі, політики, експерти, журналісти тощо).
4. Простежити зворотний зв'язок власника акаунту та підписників, визначити популярність акаунта (кількість «репостів», наявність коментарів («позитивна чи негативна тональність» реакції).
5. Виявити пости, які можна розглядати як інструменти формування «позитивного образу» держави.
6. Розглянути пости, які можуть мати негативний вплив на формування образу держави.
8. Підбити підсумки. З'ясувати основні інструменти публічної дипломатії, що використовує країна. Охарактеризувати регіональні відмінності (якщо вони є) та їх доцільність. Оцінити ефективність офіційної сторінки країни в соцмережі як інструменту формування позитивного образу держави.

Завдання 2.

Феномен «твітломатії» як інструмент публічної дипломатії держави» (на прикладі дослідження твіттер-акаунта конкретного політичного діяча, дипломата або журналіста)

Критерії для дослідження:

1. З'ясувати кількість підписників акаунту. Дослідити аудиторію.
2. Виявити стилістику спілкування у соціальній мережі (формальна чи неформальна, навести аргументи).
3. Кількість твітів. Визначити основну тематику повідомлень, що публікуються (політика, культура, економіка, нейтральні сюжети), згадування державних діячів, міжнародних і громадських організацій, виявити тональність повідомлень, що публікуються в цілому).
4. Простежити зворотний зв'язок власника акаунту та підписників, визначити популярність «твіттер-акаунта» (кількість «ретвітів», наявність коментарів («позитивна чи негативна тональність» реакції).
5. Визначити «твіти», які згадують про «м'яку силу» та «жорстку силу» (яких більше приклади).
6. Виявити «твіти», які можна розглядати як ефективні інструменти публічної дипломатії.
7. Розглянути «твіти», які можуть мати негативний вплив в рамках публічної дипломатії.
8. Підбити підсумки. З'ясувати можливість розгляду конкретного твіттер-акаунту як інструменту публічної дипломатії держави. Оцінити ефективність «твітломатії» як інструмент «цифрової дипломатії».

Завдання 3. Інструменти публічної дипломатії зарубіжних держав на території України: виклики та можливості (на прикладі конкретної інституційної структури)

Критерії для дослідження:

1. Вивчає офіційний сайт громадської організації чи культурного центру іноземної держави на території України. Дослідити структуру організації, Статут (у разі наявності), цілі та основні напрямки діяльності.

2. Виявити цільову аудиторію громадської організації чи культурного центру (школярі, студенти, підприємці, офіційні представники тощо).
3. З'ясувати чи співпрацюють та взаємодіють з органами державної та муніципальної влади України, громадськими організаціями або іншими інститутами публічної дипломатії в Україні.
4. Позначити за якими напрямками здійснюється співробітництво та взаємодія.
5. З'ясувати значущі заходи (програми публічної дипломатії), які проводяться громадською організацією чи культурним центром, які можна розглядати як інструменти публічної дипломатії зарубіжної держави на території України та хто в них бере участь.
6. Визначити зворотний зв'язок. Чи висвітлюється у мас-медіа інформація про проведення заходів конкретної громадської організації чи культурного центру. Дослідити коментарі громадськості (коментарі у соціальних мережах, відгуки на офіційному сайті громадської організації чи культурного центру, з матеріалів мас-медіа) щодо проведення заходів та діяльності інституту публічної дипломатії (позитивні, негативні, нейтральні).
7. Підбити підсумки щодо ефективності діяльності громадської організації чи культурного центру як інструменту публічної дипломатії зарубіжної держави на території України.

Завдання 4.

Підготовка презентації за однією з запропонованих проблем

1. Інструменти публічної дипломатії країни (на вибір)
2. Публічна дипломатія міжнародних організацій (на вибір);
3. Порівняльна характеристика застосування конкретних інструментів публічної дипломатії різними країнами (на прикладі одного з інструментів).

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття публічної дипломатії.
2. Еволюція терміну і концепції публічної дипломатії.
3. Публічна дипломатія і «м'яка сила».
4. Методи публічної дипломатії.
5. Функції публічної дипломатії.
6. Принципи публічної дипломатії.
7. Цільові аудиторії публічної дипломатії.
8. Канали публічної дипломатії.
9. Інструменти публічної дипломатії.
10. Преса як інструмент формування позитивного образу держави у сприйнятті Іноземців.
11. Використання стратегії «м'якої сили» для пошуку альтернативних джерел легітимності авторитарних політичних режимів.
12. Оцінка ефективності публічної дипломатії.
13. Проблема етики публічної дипломатії
14. Особливості інституту публічної дипломатії США.
15. Публічна дипломатія США в Україні.
16. Витоки та специфіка публічної дипломатії Китаю
17. Суб'єкти публічної дипломатії Китаю
18. Інститути публічної дипломатії у КНР.
19. Роль Інституту Конфуція у реалізації завдань публічної дипломатії Китаю.
20. Основні тенденції розвитку публічної дипломатії в ЄС.
21. Публічна дипломатія Ватикану.
22. Значення публічної дипломатії у формуванні іміджу держави на міжнародній арені.
23. Публічна дипломатія та проблеми міжнародної безпеки.
24. НУО в мережі учасників ухвалення зовнішньополітичних рішень.
25. Цифрова дипломатія.
26. Човникова дипломатія.
27. Парадипломатія.

28. Превентивна дипломатія.
29. Мегафонна дипломатія.
30. Твітломатія.
31. Народна дипломатія.
32. Атомна дипломатія.
33. Нафтова дипломатія.
34. Вакцинна дипломатія.
35. Фейкова дипломатія.
36. Військова дипломатія.
37. Дипломатичний агент.
38. Особливості цифрової дипломатії США.
39. Цифрова дипломатія Великобританії.
40. Особливості цифрової дипломатії Франції.
41. Цифрова дипломатія Німеччини.
42. Культурна дипломатія та її функції.
43. Суб'єкти культурної дипломатії.
44. Форми та засоби культурної дипломатії.
45. Національні моделі культурної дипломатії.
46. Вплив діджиталізації на культурну дипломатію.
47. Важливість академічних програм студентського обміну в публічній дипломатії.
48. Політичні ризики, пов'язані з обмінами студентами.
49. Студентські обміни як знаряддя пропаганди.
50. Визначення та важливість національного брендингу
51. Сучасні тренди в національному брендингу.
52. Зв'язок між національним брендингом та публічною дипломатією.
53. Методи роботи з діаспорою.
54. Виставкові заходи як інструмент культурної дипломатії.
55. Наукова дипломатія.
56. Спортивна дипломатія.
57. Економічна дипломатія.
58. Нова публічна дипломатія.
59. «Нішева» дипломатія.
60. Експертна дипломатія.
61. Функції та особливості роботи експертів та громадських організацій у зовнішньоекономічній та дипломатичній сферах.

62. Роль експертних організацій у контексті публічної дипломатії. Провідні експертні організації США та ЄС.
63. Кулінарна дипломатія.
64. Напрямки публічної дипломатії України.
65. Стратегічні цілі публічної дипломатії України.
66. Позиціонування України. Бренд UkraineNow.
67. Географічні пріоритети публічної дипломатії України.
68. Ресурси публічної дипломатії України.
69. Особливості інформаційної діяльності міністерства закордонних справ на сучасному етапі в Україні та за кордоном.
70. Департамент публічної дипломатії в структурі МЗС: принципи та завдання роботи.
71. Діяльність прес-служби МЗС України як інституту інформаційного впливу на суспільство.
72. Моніторинг та оцінювання стратегії публічної дипломатії України.
73. Перспективи розвитку цифрової дипломатії в Україні.
74. Публічна дипломатія Організації об'єднаних націй.
75. Публічна дипломатія Європейського Союзу.
76. Публічна дипломатія Організації північноатлантичного договору.
77. Публічна дипломатія Асоціації держав Південно-Східної Азії.
78. Корпоративна дипломатія.
79. Значення міжнародного телерадіомовлення в публічній дипломатії.
80. Особливості роботи з національною та іноземною аудиторією. Проблема формування довіри у населення.
81. Тактики соціального впливу в міжнародних конфліктах.
82. Методи публічної дипломатії в зовнішній політиці держав Центральної і Східної Європи (на прикладі однієї країни).
83. Принцип рівноправності в реалізації публічної дипломатії ЄС.
84. Типи публічної дипломатії країн ЄС.
85. Публічна дипломатія України в умовах гібридної війни.
86. Культурно-інформаційні центри при дипломатичних установах України і їхня роль у формуванні позитивного іміджу держави.
87. Роль публічної дипломатії у демократизаційних процесах сучасності.

88. Основні механізми впливу громадської дипломатії на процес демократичних перетворень.
89. Утвердження демократичних політичних цінностей і культури як ціль публічної дипломатії.
90. Публічна дипломатія суб'єктів світової політики з метою поширення демократії.
91. Діяльність США щодо утвердження демократії та сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.
92. Публічна дипломатія як складова трансформації та демократизації політичної системи України.
93. Використання інструментарію публічної дипломатії для формування демократичного іміджу держави..
94. Формування демократичного іміджу як основа стратегії публічної дипломатії України.
95. Потенціал нової публічної дипломатії для сприяння демократизації та покращення іміджу держави в сучасних умовах.
96. Цифрова дипломатія України: сучасний стан, проблеми, перспективи.
97. Цифрова дипломатія й інформаційна безпека.
98. Можливості культурної дипломатії з просування системи демократичних цінностей.
99. Роль культурної дипломатії у протидії Росії в інформаційній війні.
100. Вплив культурної дипломатії на зміну парадигми культури і формування культурної політики.

ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Поняття, запроваджене американським політологом Джоєфом Наємом як ключовий інструмент у міжнародних відносинах, що впливає безпосередньо чи опосередковано на світову політику та ділові зв'язки:

- a. м'яка сила;
- b. розумна сила;
- c. публічна дипломатія;
- d. публічна політика.

2. У чому полягала «дипломатія долара»?

- a. надання позик країнам Латинської Америки;
- b. залучення іноземного капіталу;
- c. розвиток колоніальної системи;
- d. стає країною-боржником.

3. Який принцип почав діяти в рамках дипломатії:

- a. невтручання в справи іноземців;
- b. посольська недоторканість;
- c. прийняття присяги на вірність держави;
- d. репатріація іноземців.

4. Здатність певної держави або групи держав нав'язувати іншим свою волю, інтереси, поширити свій вплив, використовуючи переваги у військовій та економічній силі:

- a. м'яка сила;
- b. жорстка сила;
- c. розумна сила;
- d. могутність.

5. Для збільшення кола партнерів у зовнішній політиці князь Володимир використовував:

- a. культурну дипломатію;
- b. ігрову дипломатію;
- c. шлюбну дипломатію;
- d. екологічну дипломатію.

6. Князь Ярослав Мудрий для збільшення кола партнерів у зовнішній політиці використовував:

- a. політичну дипломатію;
- b. ігрову дипломатію;
- c. шлюбну дипломатію;
- d. екологічну дипломатію.

7. Метод мирного вирішення спорів між державами через переговори за участю третьої держави та на основі висунутих ним умов називається

- a. човникова дипломатія;
- b. переговорна дипломатія;
- c. культурна дипломатія
- d. Традиційна дипломатія.

8. Який з перерахованих компонентів не належить до складових «м'якої сили» за концепцією Дж. Ная:

- a. політичні цінності;
- b. культура;
- c. освіта;
- d. зовнішня політика.

9. Дії, спрямовані на просування національних інтересів та забезпечення національної безпеки шляхом вивчення, інформування та впливу на іноземну аудиторію – це:

- a. публічна дипломатія;
- b. культурна дипломатія;
- c. традиційна дипломатія;
- d. стратегічне партнерство.

10. Історично безперервний процес спілкування, взаємного пізнання народів, взаємовпливу та взаємозбагачення культур, участь пересічних громадян, великих груп людей, неурядових організацій у виробленні та реалізації політики країни на міжнародній арені:

- a. публічна дипломатія;
- b. культурна дипломатія;
- c. народна дипломатія;
- d. освітня дипломатія.

11. Цілями якого виду публічної дипломатії є просування зовнішньополітичних інтересів, інформаційна пропаганда через інтернет-телебачення, соціальні мережі та мобільні телефони, спрямована на масову свідомість та політичні еліти:

- a. твіттер-дипломатії;
- b. цифрової дипломатії;
- c. мегафонної дипломатії;
- d. культурної дипломатії.

12. Дипломатичні зусилля, які мають на меті запобігання суперечкам, та ін. розбіжностей між різними суб'єктами міжнародних відносин та деескалація цих суперечок, недопущення переростання їх у конфлікт, насамперед озброєний:

- a. човникова дипломатія;
- b. дипломатія 2.0;
- c. превентивна дипломатія;
- d. мережева дипломатія.

13. Міжнародні (зовнішні, транснаціональні, транскордонні) зв'язки субнаціональних (нецентральных, регіональних, місцевих) органів влади:

- a. місцева дипломатія;
- b. парадипломатія;
- c. локальна дипломатія;
- d. культурна дипломатія.

14. Який вид дипломатії націлений на комплектну зміну та формування суспільних настроїв в інших країнах, а також на вплив на їх зовнішньополітичні рішення:

- a. культурна дипломатія;
- b. освітня дипломатія;
- c. публічна дипломатія;
- d. іміджева дипломатія

15. Використання у міжнародних відносинах гучних публічних заяв, погроз, залякування, бездоказових звинувачень, тиску з метою домогтися від іноземного партнера певних дій:

- a. публічна дипломатія;
- b. мережева дипломатія;

- c. мегафонна дипломатія;
- d. новинна дипломатія.

16. Зовнішньополітична стратегія держави, заснована на загрозі застосування ядерної зброї для досягнення своїх політичних цілей шляхом шантажу, залякування та тиску на інші країни:

- a. атомна дипломатія;
- b. публічна дипломатія;
- c. військова дипломатія;
- d. військова агресія.

17. «Корпус миру» як один із найефективніших інструментів публічної дипломатії США було створено за президента:

- a. Дж.Кеннеді;
- b. Б.Обами;
- c. Д.Ейзенхауера;
- d. Г.Трумена.

18. Хто є автором неоглобальної зовнішньополітичної стратегії США:

- a. Дж.Кеннеді;
- b. Р.Рейган;
- c. Д.Ейзенхауер;
- d. Г.Трумен.

19. Яка програма публічної дипломатії США була реалізована у роки президентства Дж. Картера:

- a. «Корпус миру;
- b. «Північ-Південь»;
- c. «Громадська дипломатія»;
- d. «Серце Африки».

20. Вид публічної дипломатії, завданням якої є наведення мостів між наукою, технікою та інноваційною практикою, національними та регіональними інтересами, а також глобальними викликами:

- a. освітня дипломатія;
- b. культурна дипломатія;
- c. наукова дипломатія;
- d. публічна дипломатія 2.0.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина І. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
2. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина ІІ. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 49 с.
3. Гуменюк Б. І., Щерба О. В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. К.: Либідь, 2001. 254 с.
4. Луценко А. В., Піскорська Г. А. «М'яка сила» в сучасній геополітиці: Монографія. К., 2011. 216 с.
5. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки: ухвалена Наказом МЗС від 24.03.2021 / авт. кол.: Д. Кулеба, Е. Джапарова, М. Липяцька, О. Червак, Я. Турбіль, М. Дадінова, А. Польова, І. Боровець, С. Джурина, Є. Дробот. К., 2021. 32 с. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегii/public-diplomacy-strategy.pdf>
6. Сухорольська І. Ю. Громадська дипломатія як чинник демократизації політичної системи України: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 Нац. ун-т «Львівська політехніка». Одеса, 2016. 205 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/dis_sukhorolska.pdf
7. Технології сучасних міжнародних відносин: колективна монографія / І. В. Іщенко, О. Ю. Висоцький, В. О. Пермінов та ін.; за заг. ред. Професора І. В. Іщенка. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. 292 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotskyi_Oleksandr/Tekhnolohii_suchasnykh_mizhnarodnykh_vidnosyn.pdf
8. Democratic transit in terms of security and development: Ukrainian and foreign experience / ed. by L. I. Kormych. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 296 p.
9. Nye J. The future of power. New York: Public Affairs, 2011. 300 p.
10. Pamment J. New public diplomacy in the 21st century: a comparative study of policy and practice. New York: Routledge, 2012. 165 p.

Допоміжні джерела

11. Балабанов К. «Публічна дипломатія» як відповідь на виклики сучасності. *Україна дипломатична*. 2013. Вип. 14. С. 989–1021.
12. Бебик В., Самойленко О. Політико-дипломатична діяльність В'ячеслава Липинського: уроки для сьогодення. *Політика і час*. 2007. № 4. С. 32–35.
13. Бохан А. В. Екологічна дипломатія: науково-концептуальний вимір. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10048>
14. Габро І. В., Шевчук О. В. Інструменти екологічної дипломатії ЄС. *Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр.* Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 69. С. 108–115. URL: <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1310>
15. Габро І. Особливості використання засобів та інструментів медіа-дипломатії в зовнішній політиці Великобританії та Німеччини. *Міжнародні відносини*. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124
16. Гавриленко І. Особливості здійснення публічної та культурної дипломатії США. URL: <http://eustudies.history.knu.ua/uk/illya-gavrylenko-osoblyvosti-zdiysnennya-publichnoyi-ta-kulturnoyi-diplomatiyi-ssha/>
17. Гарник Л. П. Публічна дипломатія: історія, практика та відповідальність перед суспільством. URL: <https://www.kpi.kharkov.ua/archive/Conferences/Духовно-моральнісні%20основи%20та%20відповідальність%20особистості%20у%20долі%20людської%20цивілізації/p1/ПУБЛІЧНА%20ДИПЛОМАТІЯ.pdf>
18. Генрі Кіссінджер. Дипломатія. Київ: Вид. група КМ-БУКС, 2020. 864 с.
19. Головченко В. «Золотий вік української радянської дипломатії»: міф і реальність. *Зовнішні справи*. 2011. № 4. С. 46–51.
20. Головченко В. В обороні української справи. Володимир Винниченко і новітня українська дипломатія. *Політика і час*. 2005. № 6. С. 50–63.
21. Головченко В. На межі ойкумени: дипломатична історія античної України. *Політика і час*. 2005. № 9–10. С. 103–117.
22. Гуменюк Б. Дипломатія доби глобалізації: нові виклики та завдання. *Зовнішні справи*. 2008, грудень. С. 9–13.

23. Гуменюк Б. Сприяння модернізації країни-основне завдання української дипломатії. *Зовнішні справи*. 2010. № 11–12. С. 37–42.
24. Державна цільова програма формування позитивного міжнародного іміджу України на період до 2011 року. Затверджена Постановою КМУ від 3 червня 2009 р. № 554. URL: <http://www.kmu.gov.ua/ua/159> с. URL: <http://fmv.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Тези-Дипломатія-конф-МВіРС-24.02.2023-1.pdf>
25. Енергетична дипломатія України: аналіз статус-кво та практичні рекомендації. *DiXi Group*. 2021. URL: <https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2021/12/energetychna-dyplomatiya-ukrayiny.-doslidzhennya1.pdf>
26. Завгородня Ю.В., Пехник А. В. Сучасні загрози кібертехнологій в політичному процесі. *Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць*. 2021. № 68. С. 76–82.
27. Ільницький Д. Соціально-економічний вимір освітньої дипломатії: теорії практики та методики аналізу. *Стратегія розвитку України*. 2014. № 1. С. 72–80. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/7130>
28. Ілюк Т. Публічна дипломатія України в Грецькій Республіці: становлення та історичні трансформації (1991–2011 рр.). *Науковий журнал*. 2017. № 2 (5). С. 25–31.
29. Концепція Державної цільової програми формування позитивного міжнародного іміджу України на 2008–2011 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 778-р від 28 травня 2016 р.
30. Краснопольська Т. М. Сучасні державні стратегії формування іміджу України у контексті курсу на європейську інтеграцію. *Актуальні проблеми політики*. 2019. Випуск 63. С. 139–152.
31. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Компоненти електронної демократії в умовах переходу до електронного правління. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип. 66. С. 58–64.
32. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 69. С. 13–20.
33. Кулеба Д. Публічна дипломатія – нова зброя України в умовах гібридної війни. *Європейська правда*. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/09/23/7038633/>

34. Макаренко Л.П стратегічні комунікації як засіб запобігання та протидії інформаційним війнам. *Регіональні студії*. 2022. № 30 С. 75–81.

35. Мамонтова Е. В. Демократія участі – нова філософія управління. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М. М. Іжа]*. Вип. 1(73). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. С. 35–39.

36. Мамонтова Е. В. Пелєвін Є. Ю. Міжкультурний діалог як інструмент політики «м'якої сили». *Ціннісний вимір політичної діяльності: сепаратизм та війна як продовження політики: Збірник наукових праць / Редкол.: Ю. М. Бардачов – голова. Ф. Г. Семенченко, Ю. О. Ватуля та ін.* Херсон: вид-во ПП Вишемирський В. С., 2017. С. 20–22.

37. Мачикова М. Розбудова іміджу силових відомств як інструмент публічної дипломатії. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 1 (21). С. 96–105.

38. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. *Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація: Щорічний науково-практичний журнал*. Харків: ХНТУСГ ім. П. Василенка. 2014, № 7. С. 89–94.

39. Мостова Д. Ю. Різновиди публічної дипломатії в публічному управлінні. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2020. № 1 (69). – С. 18–23. URL: http://www.pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/5.pdf

40. Ошитко О. Сучасні тенденції міжкультурного співробітництва в Європі. *Віче*. URL: <http://www.viche.info/journal/2519/>

41. Палагусинець Р. В. Механізм формування інтелектуального капіталу дипломатичної служби як складова державного управління: теорія і практика: монографія. Кам'янець-Подільський: Друкарня Рута, 2020. 432 с.

42. Палагусинець Р. В. Роль дипломатичної служби в формуванні ефективного державного управління зовнішньою політикою держави. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: http://www.du.nauka.com.ua/pdf/2_2020/40.pdf

43. Пересунько Т. Єжи Онух: «Культурна дипломатія – це продаж іміджу країни засобами культури». *LB.ua*. URL: http://culture.lb.ua/news/2015/11/25/321735_iezhi_onuh_kulturna_diplomatiya_tse.html/

44. Пехник А., Кройтор А. Реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні в контексті становлення громадянського суспільства. *Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць*. 2020, № 65. С. 68–75.

45. Процюк М. В. Публічна і культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23(2). С. 21–28.

46. Розумна О. Оптимізація посилення культурної присутності України в Європі. *Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України*. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1522/>.

47. Розумюк В. Культурно-пропагандистський вимір сучасної зовнішньої політики США. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Львів: Львівський національний політехнічний інститут, 2006. Вип. 17. С. 28–33.

48. Руднева В. Публічна дипломатія: теоретичні основи застосування нової інформаційно-комунікаційної технології в державному управлінні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2012. Вип. 1. С. 147–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_1_18

49. Соснін О. Про обумовленість радикальних змін у розумінні владою і суспільством права громадян на інформацію. *Зовнішні справи*. 2014. № 11 (2014). С. 34–37.

50. Сухорольська І., Климчук І. Громадська (публічна) дипломатія в умовах агресивної війни Росії проти України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Вип. 43. С. 322–331.

51. Сухорольський П., Місюк І. Поняття та сутність громадської дипломатії. *Грані. (Серія політологія)*. 2011. № 1. С. 178–180. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/26164/1/PD_Grani.pdf

52. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць*. К.: ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.

53. Трофименко М. Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії. URL: https://www.researchgate.net/publication/325945595_Britanska_Rada_ak_instrument_publicnoi_diplomatii_Velikoj_Britanii

54. Трофименко М. Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2014. Серія Політологія і історія. Вип. 10. С. 123–133. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/484/1/trad_ta_publ_dyplomatiia.pdf

55. Трофименко М. Трансформація публічної дипломатії Європейського Союзу в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2015. Випуск 7. С. 298–304.

56. Україна закликала країни світу підтримати запуск Глобальної платформи оцінки екозбитків від війни. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ukraina-zaklikala-kraini-svitupidtrimati-zapusk-globalnoi-platformi-ocinki-ekozbitkiv-vid-vijni/>

57. Ціватий В. Публічна дипломатія: традиції, тренди та виклики (досвід і пріоритети для України). *Зовнішні справи*. URL: <http://uaforeignaffairs.com.ua/ekspertnadumka/view/article/publiczna-diplomatija-tradicijitrendi-ta-vikliki-dosv/>

58. Черненко Т. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 1 (21).

59. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія; Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2019. 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_dyplomatiya_print_new.pdf

60. Швед В. Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичної спільноти. К.: НІСД, 2006. 242 с.

61. Casmir L. F. Ethics of Intercultural and International Communication. – New York: Routledge, 2013. 312 p.

62. Christians Clifford G., Merrill John C. Ethnical Communication: Moral Stances in Human Dialogue. University of Missouri Press, 2013. 232 p.

63. Cull N. The Future Of American Cultural Diplomacy. *University of South California*. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>.

64. Fiske De Gouveia P. *European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy*. London: The Foreign Policy Centre, 2005. 55 p.

65. Kiehl W. *America's Dialogue with the World*. Washington. DC: *Public Diplomacy Council*. 2006. URL: <http://www.nyu.edu/>.

66. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Second Edition / Ed. by Nancy Snow, Nicholas J. Cull. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2020. 503 p.

Ресурси відкритого доступу

67. <http://dspace.onua.edu.ua> – eNUOLAIR – репозиторій (архів) НУ ОЮА

68. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне представництво Президента України.

69. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.

70. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал органів виконавчої влади України.

71. <https://mfa.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України.

72. <http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.

73. <http://www.useps.org> – Офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова.

74. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Навчальне видання

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ

Навчально-методичний посібник
для підготовки здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальності 052 «Політологія»

Укладач

Тетяна Миколаївна Краснопольська

Електронне видання

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 3,5.
Зам. № 2402–10.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net